

Nro. 42.

A' FELS. R. CSASZARNAK ÉS A. KIRALYNAK
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.

*Költ Bétsbon, Kedden Novembernek 24-ik napján
1801-ik esztendőben.*

B é t s.

Tekintetes Nógrád Vármegyének sok esztendőktől fogva szolgált érdemes első All - Ispányát, Királyi Tanácsos Tekint. Boros Jenői *Muzslay Antal* Urat Vice - Palatinúságra emelni méltóztattott a' Felséges Palátinus Ö Fő Herczogsége.

Nagy Britannia

London, October 30-ikán: —

Ha fontosoknak tartódhattak néhány esztendőktől alatt a' Pitt, Foks, Sheridan 's más Anglus híres Orátorok' beszédjei, a' mellyek által ez a' kérdést: *üzükséges e' a' hadnak folytatása, vagy nem üzükséges?* gyakor ízben igen hevesen

T t

vitatták — most még fontosabbak tartódhatnak, mikor már nem a' had, hanem a' békefég teszi az ő beszédeiknek matériáját. (A' közéletben M. Kurirban is voltak már ezen beszédekből valamely részetskék elő hoztatva; mostan így következnek kövebbetskén) — „

A' Felső Házban — Lord Bolton: „En nem akarok most a' békefég' feltételeinek vizsgálásába belé botsátkozni: csak arra az időpontra fordítom figyelmetességemet, a' mellyben miniszterjeink ezen békeféget kötötték. A' leg kedvezőbb időpont volt ez. Ők nem várták el azt, hogy mi a' mi segedelem kútfejeinknek apadásait kezdjük érezni, sem azt, hogy a' békeféget keresni kéntelenítettünk, midőn talám csak olyannal kellett volna meg elégednünk, a' melly csak igen kevés ideig tarthatott volna; sem azt az időt, midőn a' hadakozásnak további folytatása haszontalan, és annak fundamentoma nem nemzeti, és nem is törvényes lehetett volna. Kevélységgel és meglegedéssel szemlélem, hogy miniszterjeink a' békefégés alkudozásra egy olyan időt választottak ki, midőn segedelem kútfejeink a' népnek buzgósága és indulatja által ditsőfégés virágzásban vannak, és a' midőn a' nemzet a' maga tehetőségét, férjfiui hathatos és eltökélt magaviselete által, éppen a' midőn az ellenség a' maga kozzánk való béütésével leg keményebben fenyegetődzne, ilyen tündöklő módon ki mutatja, 's bátorságának, alhatatosságának, és erejének leg fényesebb bizonyosságait adta. Örvendek én mind ezeknek a' dolgoknak mivelhogy nem mondhatják azt, hogy a' népnek ily fennhangon való örvendezése az ő igen nagy félelme' meg szünetésének következése volna; nem mondhatják, hogy a' békefég, annak a' vilzsa fordult szabadságnak győzedelmei által tsikortatódott volna ki, a' melly elég sokáig feresztette vérben a'

világot. Ennek a' szabadságnak princípiumi, nem maradtak győzedelmeknek — —

„A' maga Constitutióját szerető és betsülő Britannusnak, igen fzerentésnek kell tartani magát, hogy az ő Constitutiója minden zürzavarok között ki menekedhetett, és hogy mint a' Király a' maga beszédeben ki jelentette, az, a' mi maradékainknak is változás nélkül fog által adatatni. Örvegek én annak, hogy a' békeffég, ezen időpontban köttetett meg; mert mi lehetne Britannianak egy nagyobb és ditsőffégsőbb győzedelme annál, hogy ő olyan időpontban kötött békefféget, midőn az ő hajós, és fegyveres seregsi az Elzaki fagyos tengerektől fogva a' Herkules olzlopaiig, és az Afrikai Zónáktól fogva Asiának és Amérikanak határaiig, győzedelemben foglalatoskodtak. Kettőzve vér bennem a' Britannus vér; midőn látom, hogy a' mi Hérosainknak győzedelmeik tsak arra valók voltak, hogy azok által tsak a' mérsekletség' nagy lelkének győzödelmei, mellyek mindenütt követőink voltak, gyakoroltattassanak; midőn látom, hogy azon Hérosoknak, a' kik Egyiptomot meg szabadították, vitéz tselekedetük tsak azért vitéz tökéletességre, hogy azon országot, az ő törvényes urának ismét vitéz adják; midőn látom, hogy azoknak a' fényes triumfusoknak, a' mellyekre Britannia szert tenni kívánt, nem nyereség és nevedés, hanem tsak emberek' boldogsága, emberektsevedessége, volt a' tseljak.

„Örömmel el telve vetem a' jövőző időkre szemeimet, mivelhogy egy olyan hajós és fegyveres erő, a' milyen a' miénk, tsalhatatlan kezesse lehet nállam a' békeffég tartóffágának. Arra a' tsatázásra, a' mellyet a' mi hazánk egyedül állott ki, el ragadtatás és tisztelettel teljes félelem nélkül nem tekinthetek. Hasonlittsák ölfé uraságotok, a' mi állhatatosságotat, hérosi tse-

lekedeteinket, tsak a' Német Birodalom' némely részeinek magaviseletivel, és egyenetlenkedésivel: meg fogják látni, melly kellemetes ábrázásban fog Britannia szemeik eleibe tűnni, a' melly az Európát sokáig pulztító tsuda-állat elöt magát meg nem hajtván, egyedül, meg rettenés nélkül áll velle szemben. Gyözedelmeskedve lépünk le a' tsatázó helyről: most nem szükség elhagynunk szövetséges társainkat, mint ezt maffszór kívánta vólt ellenségünk. Eljen sokáig ezen békefességgel a' nemzetünk — ne felejtkezzék el soha betsben tartani a' maga Conffitútzsióját — és ne kerresse soha a' vad képzelödeseken fundálódó változásokban a' maga böldogságát!

Hertzeg *Bedford*: — Az én princziprumaim, úgy mond, ismértesek; tellyességgel nem azért állok fel, hogy beszédem által az egygyességet meg zavarjam; hanem, hogy én is a' Királyhoz szolló közzönö levélre voksóljak. Ha vólna valami, a' miben az elöttem való Orátórral égyet nem érthetnék, tsak ez lehetne, hogy az az időpont, melyben a' békefesség meg köttetett, arra, a' leg alkalmasabb lett vólna. Lehettek vólna már arra bizonyosan több alkalmas szempillantások is. De én ezzel nem vádolom a' mi mostani minifereinket: el követtek ezek mindent, hogy a' békefességet a' lehető hamarsággal helyre állithassák. És én ezt közzönöm nékiek. Hanem ahöz is reménségem vagyon egyszersmind, hogy a' Conffitútzsió is nem soká vilzsa fog adattatni, a' mellytöl a' nép már elég régen meg fofztott.

Az *Alsó Házban* — *Fox*: — „Tsak azért állok fel, úgy mond, hogy a' közzönö levélnek a' leg nagyobb indulattal partját fogjam, és a' Frantzia Respublikával való megbékéllésből származó belső meg elégedésemet, melyben az egész nép részess véllem, ki nyilatkoztassam. Most nintsen

annak ideje, hogy a' békefég' feltételei felett perlekedjünk: azonközben akár milyenek légyenek ezek a' feltételek, tsakugyan kéntelen vagyok én minden esetben örvideni egy olyan történetnek, a' melly a' hadakozással el válhatatlanúl özfize köttetve lévő inségeknek határt vét.

Pitt: — Kapva kapok az alkalmatosságon, hogy örömmel és mintégy magamon kívül való ragadtatással életemben leg előbför voksóljak egy olyan dologra, a' mellyet gondolható képpen mindenek helyben hagynak. Idő előtt való lenne ugyan a' békefégnek előjáró cikkelyeire tzelezni: hanem tsakugyan mondhatok annyit most is, hogy én meg vagyok gyözödvé a' felöl, hogy a' mi Frantzia országgal kötött békefégünk, és az Északi Hatalmasságokkal való Alkú, a' meg visgáltatás után, igen ditsösséges dolognak fognak találatni. Hanem, az előttem beszéltt Orátornak utólsó szavaiban nem értek egygyet. Azért a' mérseklettségért és böltseféért, a' mellyel az Országlószék ezeket az alkudozásokat folytatta, jussa van ennek a' haza' háládatossághoz. — Egyéb vagyon valami a' mellyet én el nem halgathatok, t. i. a' Britanniai hajós és fegyveres seregeknek, buzgóságok, vitézségek, fenytéktartások és állhatatosságek. Ezek példa nélkül valók vóltak, és tökéletes gyözedelemmel koronáztatnak meg. Azt sem múlathatom el, hogy az Anglus népnek minden terheltetések között ki mútatott tsendes türedelme, és erős patriotasága felöl, itten közönséges nyilatkozatást ne tegyek. Azonközben, a' népnek is nagy meg elégedésire szolgálhat az más felöl, hogy ötet a' legnagyobb probák meg nem gyengithették, 's hogy az ő Képviselei is (a' Parlamentom tagjai), az ő javának előmozditása mellett mind végig húségesek maradtak, és a' tsatát, az ő segedelmivel, ditsösségesen és hasznoson végezték el.

Windham (volt Minifter): — „Nem kívánom ugyan meg zavarni azt az egygyelléget, a' melly ily betsesnek tartatik közöttünk : hanem, tsakugyan szemembe tűnik a' békefféges feltételeknek veszedelmesvolta. Különösnek látszhatik lenni, hogy ez a' félelem egyedül tsak engem' logott el: de, nem tehetek rólla. Az én gondolatom erőssen ellenkezik azokétól, a' kik a' mi békefféguket hasznosnak és igen ditsössfégesnek tartják: mert én abban sok féle veszedelmeket látok. Ha azt meg gondolom, hogy mi képpen folytattuk mi azt a' hadakozást, és hogy a' mi iparkodásainknak mely példa nélkül való következéseik voltak, kéntelen vagyok úgy nézni ezen békefféges alkut, mint a' mi nemzeti tulajdonságuknak egy ki töröldhetetlen petsétjét. Én nem vehetek részt ezen közönséges örömben. Hogy én a' közönséges öröminnep- napon gyászban vagyok, hogy sírató ábrázatba öltözködtem, midőn körültem mindenek vígadnak, ennek okát meg magyarázni tartozom. Azt mondom tehát: hogy az örvendezésre semmi okot nem látok. A' veszedelemmel fenyegetődző kinézések, késztüvé teszik nekem a' mostani ötömöt. Félek, hogy a' békeség, az ország' veszedelmére tör útat. A' világosítások és örvendező kiáltások, nem győzhetnek meg eléggé engem' tett lépéseinknek bölts voltokról. Az én gondolataimat a' ki rakott gyertyák nem vidámithatják meg. A' haldokló hazának halotti gyertyái ezek. Tartok tőlle, hogy az én nemes szívü barátom, halálos szúrást ejtett a' hazáü, mikor a' békefféges alkut aláírta. Tudom én azt a' tapasztalásból, melly szükséges kötelességuünk légyen nekünk az örökké való ilteni gondviselésnek fejet hajtanunk, és örökké is kész vagyok mindent annak kegyelmétől várni. de azt is tudom, hogy iparkodásainknak tovább kell tartani a' reménségnél, ha embereknek akarjuk még bizopyítani magunkat. —

„Akár hova fordítom szemeimet, akár mely indító okokat hordok magamban elő: semmi féle útat; nem találok a' labyrinthusból való ki:verekedésre; nem látok reméséget. Félek én a' Frantzia ország' óriási erejítől. Hogy ő a' tengeren is oly erős lehessen, mint a' szárazon, tsak egy dologra, tsak a' kereskedésre van szüksége. Azon alkú által, a' melly most nállunk a' közönséges vigadozásoknak tárgya, ő tökéletes szabadságot nyert a' kereskedésre, a' hajókázásra. Van nékem az a' reméségem, hogy a' veszedelemnek elháríttatása nem lehetetlen, hanem tsak gyenge reméségem van. Segítő eszközeinket, ha jói meg fontóljuk, nem találjuk elég hathatósoknak a' veszedelemhez képeft. De többet mondok. A' tisztelt Orátor (*Pitt*) azt erőssíté, hogy a' mi békeféligkötésünk ditsőséges. Ha valaki azt meg mutatja nékem, hogy ez, batorságos kötés, én meg fogok ezzel is elégedni. A' közönő levélnek nem teszen ellene magamat, és ha a' békefélig szükségesnek lenni találtatott, halgatok: tsak azt hívánom, hogy az ő szükséges volta vizsgáltaffék meg.

Minister *Addington*: — Az én tisztelt barátom igen környüllálláson ki bortsátkozott a' békeféligi ek meg vizsgálására: holott még most annak tsak az előre való feltételei erőssítotték meg. Előre való vizsgálásokba bortsátkozni az iránt, sem nem illendő, sem nem rendes dolog: a' melyre nézve én az iránt semmi feleletekre ki nembortsáthatom magamat. Úgy látzik azonközben, mintha a' tisztelt órátor abban a' vélekedésben vólna, hogy mi a' Frantzia Respublika hatalmának tsak Koloniáinknak és kereskedésünknek nevelését igyekeznők ellenébe teni. Minden országfoglalásaink sem helyhezteshetnek bátorságba bennünket Frantzia orzágnak nyúgodalmat esmérni nem tudó ditsőség szomjúzása ellen. Minden veszedelemek között, erőnk'

kút-fejeinek egy pontra való szerkeztetése, 's Constituziónknak és nemzetünk tüzeinek megtartása által, leg bátorságosabb állapotba helyeztethetjük. Ő rée nézve magunkat, leg bizonyosabban megtarthatjuk magunkat az egyenlő fontban ő véle. A' tisztelt orator, valamelly ismételten kéntelenségre láttatik izavaival tzelozni: én semmit nem tudok ezen kéntelenségből. A' mi eránk segedelem kút-fejeink, és nemzetünk tüze, minden kéntelen való további hadakozásnak veszedelmei között is meg oltalmaztak volna bennünket. Hanem köteleffégünk ellen tselekedtünk volna, ha a' békefféget jóvá nem hagytuk volna, etc.

Sheridán: — Reméllem, hogy a' köszönő levelet mindenek helybe fogják hagyni: noha nagyon tartok attól, hogy az égygyetértés rövid ideig fog tartani; sőt bizonyos vagyok a' felől, hogy soha nem volt kisebb égygyet-értés közöttünk. Én nem értek azokkal égygyet, a' kik olyan értelemben vannak, hogy ez a' békeffégkötés ditsőfféggel és tisztelfféggel tellyes: de ellenben azokkal se, a' kik azt mondják, hogy tellyelfféggel semmi féltő békefféget nem lehetett volna lépniük. Ez egy olyan békeffég, mellynek minyájon örvendünk, de a' mellyel égyikünk sem vagyunk kevélyek: éppen olyan békeffég kötés ez, a' milyent a' hadakozás által érdememlettünk. Ez minden hadakozásaink között a' leg veszedelmesebb volt: és nem gondolok olyan embert élni közöttünk, a' ki ilyen had után ennél jobb békefféget tsinálhatott volna. —

Ezen beszédek után tökéletes egygyezéssel helybe hagyatott a' Királynak szóló köszönő levél.

Oktober' 30-dikán a' békefféges előjáró tzikkelyek olvastattak fel a' Parlamentomi Alsó és Felső Házakban, midön némely tzikkelyek felett

ismét fontos vetélkedések fordultak elő. Lord *Grenville* állott fel leg előbb: —, Az által, úgy mond, hogy a' meg közlönő levelet minden kifogás nélkül hejbe hagytam, nem fosztottam meg magamat attól a' justól, hogy még n' mely megjegyzésekre ki ne botsátkozhassák. Ministéri volt hivatalomra, és azon okokra nézve, a' mellyekkel én annak idejében a' hadakozást javasoltam, kéntelennék lenni érzem magamat arra, hogy azt kérdjen a' Ministerektől: miként értik ők a' Frantzia országgal való előjáró tizikkelyekben, a' mi S' övetségeseinknek *integritassokat*. Igen szükséges nekünk ezen kifejezésnek valóságos jelentését tudni: különben meg nem mondhatjuk ezen tizikkelyek felől való tökéletes íteletünket.

„Különösen pedig és el kerülhetetlenül szükséges tudnunk Portugaliára nézve, hogy mit kelessék értenünk az ő *integritássá* alatt. Ezen Szövetségesünk két vers béli békességet kötött: 1) zör Spanyol országgal *Badajozban*; 2) zör Frantzia országgal; és mindenikben bizonyos feltételekre és engedésekre ajánlotta magát. Mi már azt kérdjük most a' Ministerektől, hogy Portugalliának *integritássán* mellyik integritást értik? a' háboru előtt valót e'? a' Spanyolországgal való kötésekór valót e'? vagy pedig a' Frantzia országgal való kötésekór valót? — Ha az utólió integritást értjük, úgy nem tsak birtokaiból nagy részt oda engedett Spanyol és Frantzia országoknak, hanem mind a' Brasíbai mind Portugalliai kikötőhelyben oly privilegiumokat engedett Frantzia országnak, mellyekkel az előtt tsak az Anglusok bírtak, és ezeknek ennekutánna igen károsok fognak lenni. A' Török udvarra és Neápolisra nézve is, szükséges meg határozva tudnunk, hogy mit értsenek Ministerei ezeknek is az ő integritássokon? különben az ezeket illető tizik-

kelyek felől sem mondhatjuk meg ítéletünket. Szükség kérnünk a' Király ő Felségét, hogy terjeltse előnkbe mind azokat a' papirofsakat, a' mellyek ezeket a' tzikkelyeket illethetik.

Lord *Perham*: — Minekutánna az a' nemes Lord, a' ki most le üle, a' hadakozásnak, mindenkor igen hathatós beszédje által partját fogta volna, igen fajjalom, hogy mostan a' békeségre nézve az ő Felsége Ministerei ellen az Oppozitzió részéte hajlik.

Lord *Grenville*: — Semmi nintsen czélemtől és gondolkozásom' módjától megszzeb, mint ez: hanem magamnak, a' Királynak, 's a' hazának tartozom azzal, hogy ezen Háznak figyelmetességét, a' 6-dik Tzikkelynek kétséges értelmeiránt figyelmetessé tegyen. Ha igaz, a' mit hallottunk és a' Frantzia, hivatal szerént való levelekből is olvastunk, úgy Portugallia felette nagy és minket erőssen nyughatatlankodtató dolgokat engedett által Frantzia országnak, t. i. a' többek között a' Brasiliába való bézmenetelt is, holott ez éppen a' gyökerit sérti az Anglusok' Portugalliával való kereskedésének, és jövendőre nézve tsaknem semmivé téfzi azt. Szeretném tehát remélleul, hogy bizonyossá tétetődhetünk valamelyik Ministeri tag által, a' felől, hogy Portugalliánk integritássán, az ő háboru előtt való integritáffát kelleffék értenünk, etc.

Valamint a' Felső Házban *L. Grenville*, éppen olyan módon kíváta az Alsó Házban *Grey* tudoi a' békelséges kötés' 6-dik Tzikkelyének valóságos értelmét Portugalliának integritássa iránt. — „Én, ugymond, ha a' nemes Lord kívánságot meg tagadja, nem fogom azt tovább sürgetni: hanem meg vallom, hogy igen kívánnám tudni a' dolgot; minthogy ennek tudásásól függ különösen az én voksomnak minémülége, mellyet a' békelség' tzikkelyeiről adni fogok. Én nem néz.

hetem bé-húnyt szemekkel a' hazának veszedelmes állapotját: noha más felől megvallom, hogy akár millyenek legyenek is a' békelességnek előjáró tzikkelyei, minden esetben dicséretet érdemelnék érte új Ministereink.

Nov. 3-dikán így szollott *Whitbread* az Alsó Házban: — Szeretném magyarázatját hallani a' 2-dik Tzikkelynek. Abból úgy tetszik ki, hogy mind Spanyol ország, mind pedig Hollandia igen nagy áldozatokat tettek. Tétetődött e' valami hír ezen Hatalmásoknál a' dologról? vagy pedig rendelték volt e' ki ezek valamely tellyes hatalmú Biztos, a' végre, hogy azon birtokokat által engedje?

Lord *Hawkesbury*: — Sem Spanyol ország sem Hollandia nem neveztek volt ki a' békelesség előjáró tzikkelyeknek aláíratások előtt senkit, a' kinek az ő képeiket kellett volna viselni. Hanem Frantzia ország elégségesnek tartódhatott arra, hogy a' maga Szövetségeseinek nevekben is alkudozzék. — Egy tisztelt társunk, a' 6-dik Tzikkelynek magyarázatját kívánta vőit tőlem. Ennek azt felelem mostan, hogy Portugalliának integritássát úgy kell érteni, mint a' melly állapotba, az a' Spanyol országgal való Badajozzi Alkú által helyheztesdött, az az, Olivenzát által engedi Spanyol országnak, és a' kettőjük között a' Guadiana vize leszen a' határ. Ez az értelme a' Portugallia integritássának.

Grey: — Ha a' nemes Lord' szavait jól értem, ez szerént hát nem fogja vizslya kapni Portugallia azon birtokait, a' mellyeket Spanyol országnak által adott. Hasonló meg-határozott feleletet kívannék arra is, hogy a' Frantzia portékák olyan szabadsággal fognak e' ez után a' Portugallus kikötőhelyekbe bé vitetődni, mint eddig az Angliaiak vitettettek?

L. *Hawkesbury*: — Erre azt jegyezhetem

az, hogy minden prerogátiva-engedésnek, két oldala van. Ha Portugallia más országoknak megengedi azt, hogy gyapjuból készült portékákat hozzá, mint mi, úgy bé vihessék, nekünk is fenn marad az a szabadságunk, hogy más idegen országi borokat mi nállunk a' Portugalliai borokhoz hasonló lábra állítsuk. A' mi továbbá Portugalliának integritásfát Brasiliára nézve is illeti: ennek határai úgy maradnak, mint a' Portugallia és Frantzia ország között hűtetett Alkuban meg határozott volt, t. i. az *Arrojava* vízig való réz a' Frantziák' birtokában marad.

Elegyes Levelek.

Semlinből, Nov. 12 = dikén. — Vízfza térvén *Turnátsi = Bascha* céljának elérése nélkül Belgrádból Konstantzinápolyba, és ott mindeneket elő bezéivén, az ólta ismét küldött el a' Császár egy más *Rondt* (ministert), ki is a' múlt héten minden fegyveres kísérek nélkül bátorsággal bé ment Belgrádba. Divánt tartván a' fogoly Baschánál egymásután 3 napokon, végezetre ez is csak azt kívánta a' Jantsároktól, hogy 6 első fejeiket adják ki: hanem ezek ennek is csak azt felelték a' mit az elsőnek, hogy tellyességgel nem adnak ki egygyet is. Ezen válaszfzal vízfza tért a' minister Ur Konstantzinápolyba. — A' makk és törökbúza igen bőv termést hoztak az idén: melyre nézve már is kezdett szállani a' sertés árra. Nagy tsordánként és az eddig valóhoz képeft igen türhető árron alkuszfzák vásárosaink ezen szükséges házi állatot a' Török földön: és nem ok nélkül félnek, hogy nem soká talám még oltsóbban fogják el adni, mint most magok alkudták.

Páris, Nov. 10 = dikén.

Polgár *Comolli* a' Turini mettzök' Akademi.

ájának igazgatója, már el készítette Párisban az Első Konzúl' Kolossális állóképit, mellynek tizen harmadfél láb a' magassága. Azt a' szempillanatott választotta = ki Comolli a' vitéz hérosnak életéből ezen kép által való kifejezésre, a' mellyben az, a' maga győzedelmei után a' kardját a' hüvejibe visszfa dugja.

A' Lyon várossa béli sejemhímzők (himvarók) egy fetét = kék bársony ruhát ajándekoztanak az Első Konzúlnak, a' melly arannyal és sejemmel van ki himezve. A' figurák, borostyán koszorukat, buzafejeket, és pálmaágakat ábrázolnak. Ez mindent feljül múl, a' mi e' félét még eddig látni lehetett. Meg ígérte a' Konzúl a' Lyoniaknak, hogy ő ennekutánna is meg nem szűnik az ő régi boldogságoknak helyre állítására minden lehetségest meg tenni.

Nyóltz Frantziák, kiknek neveik, *Deeber*, *Alquier* Nápolyi Követnek Secretáriussa; *Hondouert* Fő Indzsinér az Olasz Országi armádiánál; *Vicar* rajzoló és festő; *Dampierre* Adjutáns; *Baguerris* Tábori Orvos; *Fressinel* és *Andsa* Frántzia útazók és *Morlin*, a' Posta hivatalokra ügyelő fő-tiszt, Sept. 29 = dikére viradó éjjel olyan vakmerő probatételre vetemedtek Olofz országban, a' mellynek tsak a' hallására is fel áll sokaknak a' haja szála. A' *Vezuvius*nak 1776 = dik esztendőbéli tűzokadásától fogva, midőn ezen hegynek formája egészfzen meg változott, annak szájába, töltsérébe (Krater) vagy üregébe, senki bé nem méréfzelt menni. A' nevezett 8 Frantziák erre a' nagy próbára vetették fejeiket ezen alkalmatossággal, és szerentsésen ki jöttek belőlle. A' leg külsőbb karimáján alól 202 lábnyira hágtáltak le beléje, a' nélkül, hogy leg kissébb szerentsétlenség által meg gátoltattak volna vakmerő fel tett tzeljoknak egész tökéllétefféggel való végre hajtásában.

Abban a *Rambouilleti* nevezetes nemzeti Frantzia nagy mezejei majorban, a' hol a' Frantzia országlószék a' Spanyol juhakkal való gardalkodást folytattatja, ezen elztendőben száz külömbkülömbféle, gabona, fű, fűszerzám, és patikai plánták' némeivel tettek, gazdasági próbákat. Egyiptomból hozták őket, oly véggel, hogy még lálsák, valyon a' Frantzia ég alatt meg termi e' őket, a' föld. Vagyon közöttök három féle Felső és ugyan annyi Alsó Egyiptomi buza, melyeknek egygyike nevezetesen igen bőv lisztetád, vagy mint Erdélyben a' Kalotaszegi lakosok szeretik szollani, nagy szaporája van. Van ezen gazdasági plánták között továbbá 6 sorú arpa, Szeretsen lentse, mellynek a' szára 6 láb magasságú, Törökbuza (Kukuritza), külömb külömb babok, tsitsiri borsók, vad borsók, &c.

A' *Beauvaisi* füves kertben nagyon ritka termékenységet jegyezték meg az idén egy buza szemnek, a' melyről 19 búzafők nevedtek fel és mind egygyütt 2508 búzafemek találtattak benne. Ugyan ott egy téli arpa szem, 92 fejeket, és ezek mind egygyütt 7544 szemeket hoztak. Egy szem rozsról 121 fejek nőttek, a' mellyekből 3630 szem rozs került ki. Semmi mellerséges magyát nem fordítottak ezen próbatételekre, egyéb mellerséges termékenyítő izért sem legkisebbet is.

Tegnap u. m. Nov. 9-dike igen nevezetes innepnap vala valamint Párisban, úgy egész Frantzia országban. Ezen a' napon vetette meg *Honaparte* ez előtt két elztendővel mind azoknak a' dolgoknak legnehézebb szegelet-kövét, a' mellyek az óltia a' világ' ábrázatján a' tudva lévő nagy fordulásokat egymásután magokkal hozták. Azon nevezetes nap' emlékeztének és a' közön-

seges békefélegnek égygyesült innepnapja lévén ez, meg lehet könnyen hinni felőlle azt, a' mit a' Parisi írók irnak, hogy ott a' leg öregebb ember sem látott olyan világositást, mint Páris várossa ki vólt ezen estve világositva. A' leg szebb estvéjek volt ez a' Párisiaknak 12 estvendőknek lefolytok alatt bizonyosan.

Az eső egész éjjel és még 9-dikben is egész délig esett ugyan, úgy hogy már csak nem veszkettek a' néki készült Párisiak, hogy meg fognak az az napi időtöltéssektől fosztatni. Nohezen esett hajnalban sokaknak, midőn az örömságyuknak dörgése által fel serkentetvén, egyszersmind az esőnek suhogását hallották. Hanem tsakugyan meg állván ez dél tajján és az ég fel tisztulván, mindeneket vidám ábrázatba öltöztetett. Egyszeriben el lepte minden utzákat a' sokaság, az ablakok nézőkkel teltek el. Az új hídán hármastriumfusi kapu szemléltetett. Az egész három hídak között lévő *Sequana* vizének színe és vidéke, egy valóságos Tündértemplomhoz hasonlított, &c. — (Hanem ezekről talám mázszór többet).

* * *

Harmadszori Hiradás.

A' Kiss - Kúnságban, Halas várossa mellett lévő *Harka* nevü pulztán vagyon Szent Márton-Kátán lakó *Kovács Móses* Urnak 100 darabnál többől álló válogatott ménese el adó, a' mellyhez való mén'lovak, Szent-Márton Kátán Jász-Berény mellett, a' nevezett Urnak lakó helyén tartainak. — A' kiknek tehát ezen említett ménest a' mén'lovakkal együtt, vagy azok nélkül meg venni kedvek vólna; ne sajnállyák azt, az itt *Harkai* pulstán meg nézni, vagy meg nézetni

és azután vevő szándékjokat, akár levelek által, akár pedig személyesen, a' fent nevezett *Kovács Móses* Urnál, *Szent Márton* s *Katán* jelenteni.

Jelentés.

Békéssen ugyan *Békés Vármegyében* a' múlt 28-ik *Septemberben* e' folyó esztendőben tartatott vásárra *Csabai Lakos Kereskedő Liptsei Josef*, magtalan ember, elmenvén meg előzőtt napon este, 's hát reggel, az az 28-ikán egy fogadott fiatskája (kit ő maga nevezetire nevezett volt el) *Liptsei Martony* 9 esztendős, köptzös, síma szőke abrazatú, és hajú, *Thóth nyelvű*, a' ki írni azon a' nyolven és öt *Arithmetica Simplex Speciese*-ket is alkalmasint mint gyermek tud, lábbliban, kalapban 's egy lábra valóban mezét lábbal elindulván azon *Liptsei Josef* Attya után, az úton *Békés* felé, valaki által annyira elragatatott azon gyermek, hogy noha mindenütt körül belül kurentáltatta ezen fogadott Attya, mindazonáltal mai napig is semmi nyomára és híre nem találhatott, mely gyermeket hogy ha valaki feltalálná 's nékie éránta hirt adna, 100 Rh. forintokkal, a' ki pedig ezen gyermeket fent írt *Liptsei Josef*hez *Csabára Békés Vármegyébe* elhozná, nemcsak 100 Rh. forintokkal, de azon kívül úti költséggel és más jó akarattal is igiri meg jutalmazni, sőt arra magát kötelezi. — *Költ Csabán* Nov, 8-dikán 1801.

* * *

A' mai újság mellett küldjük az Egyiptomi históriának P. árkussát.

P. D.